

4. Tázateľ má na základe po ruke ležiacich dát a priameho styku s tázaným zistiť stupeň jeho suggestibility a podľa nej výsledk zariadiť. Momenty, ktoré suggestibilitu zvyšujú sú menovite: nižší stupeň intelligencie, stavy affektívne, psychopathologické, nižší vek, nemoci fyzické atď.

5. Odpovedi na otázky suggestívne treba protokolovať (aspoň v prípadoch významných) spolu s otázkami, aby bolo usnadnené ich hodnotenie.

Tým však nie je povedané, že je možné všetkým týmto požiadavkom in concreto plnou mierou vyhovieť: shrnuté tu výsledky znamenajú jedine cieľ, k nemu treba pri svedekom výsledku neustále prihliadať a podľa okolností viac-menej priaznivých ho realizovať. Čím viac sa mu výsledk priblíži, tým pevnejší základ poskytne pre rozhodovanie a splní základný požiadavok svedeckého výsledku: dosaženie objektívne správnych výpovedí.

Dr. N.

Pokus o soustavný výklad §§ 15—34 trestní novelly zák. čl. XXXVI. z roku 1908 a zákona o soudech mladistvých čl. VII. z roku 1913.

9) Střežení.

§ 23. bod. 3 zák. o ml. Jím potrestá se mladistvív provinilec bez hlavního přelíčení, když po návrhu státního zástupce dojde soud k přesvědčení, že není v zájmu rozumového a mravního vývoje mladistvého žádoucí, aby byl obviněný uznán vinným a jinak trestán. Trvá 3—12 hodin v některé příhodné soudní místnosti s odnětím nebo omezením potravy. Toto ustanovení není trestem, neboť § 23 z. o. ml. předpokládá, že není žádoucí uznání vinnosti a potrestání. Je to jen výchovné opatření (verbis: v zájmu rozumového a mravního vývoje), ovšem už na hranici mezi ostatními výchovnými opatřeními a tresty. Protože to není trest, nezadá se také ani do trestního registru zemského (vedeného do převratu v Budapešti) ani se nesděluje obecním úřadům za účelem evidence.

§ 3.

Právní následky odsouzení (§ 17. tr. n. 3. odst.).

mladistvého jsou různé dle toho, kterého opatření bylo proti němu použito.

Byla-li vyslovena důtka, propuštění na zkoušku neb polepšovací výchova, nezanechává toto odsouzení pro budoucnost mladistvého žádných právních následků; tak jmenovitě nenastává zpětilost při opětném spáchání téhož trestního činu a nenastávají prá-

vě následky ohledně způsobilosti k zastávání úřadů, které jinak v zápětí má odsouzení jiného druhu. Za to však právoplatné odsouzení mladistvého k trestu vězení nebo státního vězení vykazují všechny právní důsledky, která obecný zákon trestní spojuje s odsouzením.

V zákoně není to výslovně řečeno, avšak správnost této dedukce vyplývá z té okolnosti, že ztrátu úřadu a politických práv jakož i jiné následky **odsouzení**, spojuje trestní zákon jen s odsouzením k trestu na svobodě, a při hořejších opatřeních nelze per analogiam těchto důsledků použít, protože v materiálním právu je analogie zásadně vyloučena. Tím se však nic nemění na ustanovení, že se každé odsouzení tedy i na trest důtky má oznámiti příslušnému obecnímu úřadu, za účelem evidence. V praxi oznamuje se i propouštění na zkoušku, protože od toho závisí účinná kontrola chování se mladistvého v době zkušební. Od sdělení obecního úřadu o nepořádném životě propuštěného může totiž záviset další rozhodnutí soudu pro zrušení nebo prodloužení zkušební doby.

Promlčení trestního činu a výkon trestu.

§§ 71—73 z. o. ml.

A) trestní čin mladistvého promlčuje se:

1. po uplynutí 5 let, je-li čin dle zákonné všeobecné kvalifikace zločinem;

2. po uplynutí 10 let za téhož předpokladu, dále byl-li mladistvý již více než 15 lety a je-li na jeho čin ustanoven trest na svobodě přes 5 let;

3. po uplynutí 15 let, jedná-li se o zločin trestaný smrtí nebo doživotní kázní a o mladistvého v době činu již 15. letého;

4. po uplynutí 3 let pro přečin.

V ostatním platí všeobecné předpisy trestního práva a ve věcech tiskových promlčení lhůty tiskového práva, oproti všeobecnému právu jsou promlčení lhůty ohledně mladistvých celkem kratší. Byl-li mladistvý propuštěn na zkoušku, spočívá promlčení po zkušební dobu.

B) Výkon trestu se promlčuje:

1. trest vězení přes 10 let za 20 roků,

2. 10 letý trest vězení za 15 let,

3. trest vězení kratší než 10 a delší než 5 let za 10 roků,

4. trest státního vězení nebo trest vězení 5 let za 5 roků.

Č á s t d r u h á.

Řízení trestní proti mladistvým.

§ 5.

Hlavní zásady.

Soudnictvím mladistvých pověřeny jsou zvláštní soudy mladistvých. Tyto mají svoji vlastní věcnou i místní příslušnost a řízení před nimi liší se od všeobecného trestního řízení v čtených o-

tázkách. Úchylky trestního řízení před soudy mladistvých vyplývají ze snahy, přizpůsobiti trestní řízení pokud možno nejvíce účelu, který trestní soudnictví mladistvých sleduje, totiž nápravu zanedbané a spustlé mládeže, dále zjednodušiti a zrychlití řízení vzdor tomu, že věc, o kterou jde, je právně-politicky důležitější povahy (arg: kompetence z pravidla sborového soudu, ale s formami pokračování před okresním soudem zásadních).

Je přirozeno, že v zásadních otázkách trestního řízení není podstatných úchylek. Zásada oficiálnosti, obžalovací, zásada pravdy materiální, přímosti a ústnosti platí i pro řízení ve věcech mladistvých ve stejné míře, jako v trestním řízení obecním. Zásada oficiálnosti je poněkud stupňována větší ingerencí st. zástupce mladistvých i ve věcech jen na soukromný návrh stíhatelných.

Jedině provedení zásady veřejnosti je omezeno. Soud mladistvých může v trestní věci mladistvých vyloučiti veřejnost dle svého volného uvážení a není proti takovému jeho rozhodnutí oprávněného prostředku.

Avšak i když veřejnost vyloučena není, mají k projednávání věci mladistvých provinilců přístup jen členové úřadu, spolků pro péči o děti a jich ochranu, advokáti a soudcovští a advokátní kandidáti; výjimečně může soud dovoliti přítomnost takových dospělým osobám, které mají na projednávání věci oprávněný zájem. (§ 26. z. o. s. ml.)

Pouze úřady mají samy právo uveřejnovati zprávy o trestních záležitostech mladistvých, jimiž se zabývají, jinak je každé takové uveřejnění podmíněno úředním povolením a každý, kdo by tak učinil bez úředního povolení, podléhá trestu. (§ 13. z. o. s. ml.)

Trestní řízení před soudy mladistvých řídí se v první řadě příslušnými ustanoveními zákona o soudech mladistvých (zák. čl. VII. z roku 1913); pokud o některé otázce trestního řízení není v tomto zákoně speciální ustanovení, platí zásady trestního řízení před soudem okresním dle uherského trestního řádu (zák. čl. XXXIII. z r. 1896). Při předběžném řízení přísluší soudci mladistvých per anal. funkce soudce vyšetřujícího.

Jen trestní věci rodičů, poručníků, opatrovatelů a dohlizitelů mladistvých zmíněné v § 7. C a b. tohoto pojednávání, neprojednávají se dle zásad trestního řízení před soudem mladistvých, ač věcně před tento soud patří, nýbrž výlučně dle zásad obecného řízení trestního před soudem okresním. (§ 8. odst. 2. z. o. s. ml.)

§ 6.

Soudy mladistvých.

Soud mladistvých zřízen je u každého sborového soudu I. instance. Jeho pravomoc vztahuje se na celý obvod sborového soudu, u něhož jest zřízen.

Kde však jest toho zřejmě potřebí pro velký počet mladistvých provinilců anebo z jiného vážného důvodu, zřídí ministerstvo sprá-

vedlnosti soud mladistvých u některého okresního soudu. Právo-
moc soudu mladistvých zřízeného u soudu okresního, omezena je
na obvod tohoto soudu, jinak však, zejména co se týče věcné pří-
slušnosti, není mezi ním a soudem mladistvých při sborovém sou-
du I. instance žádného rozdílu.

Soudní pravomoc u soudu mladistvých vykonává jeden soudce
(samosoudce), kterého jakožto soudce mladistvých ustanoví mini-
sterstvo spravedlnosti na 3 roky ze stavu soudců soudu, u něhož
jest soud mladistvých zřízen. Zástupcem soudce mladistvých je
přednosta soudu, k němuž jest soud mladistvých přičleněn. Neod-
kladné úkony může však za soudce mladistvých provést i jiný člen
řádného soudu, není-li vyhnutí.

Jakožto dr u h á stolice funguje v trestních věcech mladistvých
senát sborového soudu mladistvých. Zřízen je u sborového soudu
I. stolice, je tříčlenný a jmenuje ho předseda nadřízeného sborové-
ho soudu II. stolice.

Třetí instance je stálý senát mladistvých u příslušného sboro-
vého soudu II. stolice, dosazený předsedou téhož soudu.

§ 7.

Věcná příslušnost soudů mladistvých.

Do oboru působnosti soudů mladistvých patří:

A) trestní věci mladistvých pro činy, které patří do působ-
nosti soudů; vyjmuty jsou však tyto případy (§ 56 z. o. s. ml.).

1. trestní činy mladistvého, dokonavšího 15. let svého věku,
spáchané tiskem (příslušným je řádný soud),

2. trestní čin mladistvého, spojený s trestním jeho činem po
dokonaném 18. roce věku, patřícím do oboru řádných soudů (pří-
slušným je řádný soud),

3. trestní čin mladistvého více než 15. letého, na který zá-
kon ukládá trest smrti nebo káznice (příslušným je senát mladist-
vých místo poroty) další instance jsou tytéž jako při porotě.

B) přestupkové věci mladistvých a to:

a) tyto jednotlivé:

1. přestupek potulky a zahálky (§ 1. zák. čl. XXI. z r. 1913),

2. přestupek žebroty (§ 66, 67, 68 zák. čl. XL. z r. 1879),

3. přestupek reverse (§ 70. zák. čl. XL. z r. 1879),

b) ony přestupky, které soudu mladistvých postoupí správ-
ní úřad jakožto policejní trestní soud, protože shledal, že třeba
dát mladistvého provinilce do polepšovny. Soud mladistvých při
vyřízení věci samé není však na tento názor vázán,

C) přestupky rodičů, poručníků, opatrovníků a dohlížetelů,

a) pro nedostatečný dozor nad mladistvými do 16. roku je-
jíh věku (§ 64 zák. čl. XL. z r. 1879),

b) pro svádění mladistvých ještě ne 16. letých k žebrotě.
(§ 66 zák. čl. XL. z r. 1897).

Jsou-li skutky pod C) a b) kvalifikovány jako přečiny, nemění to nic na jejich příslušnosti přes soud mladistvých pokud jiná i jako přečiny patří do kompetence okresního soudu.

D) Soudcové mladistvých činí obvyčejně také opatření nutná v zájmu **dětí**, které porušily činem svým nějaký trestní právní předpis (VI. hl. zák. o. s. ml. činnost praeventivně výchovná).

E) Soudce mladistvých koná v naléhavých případech ochranná a předstízná opatření v zájmu mladistvých, kteří sice z trestního činu podezřelí nejsou, avšak žijí-li v okolí, v němž vystaveni jsou mravní zkáze nebo hrozí-li jim zpustnutí (viz § 20. tohoto pojednání) činnost preventivní.

Trestní čin mladistvého pojednává se před soudem mladistvých i tehdy, byla-li by ohledně něho dána příslušnost porotního soudu nebo příslušnost některého výlučného sborového soudu.

§ 8.

Místní příslušnost soudu mladistvých.

(§ 4 z. o s. ml.)

Důvody místní příslušnosti jsou:

1. místo spáchaného činu,
2. bydliště neb stálý pobyt zákonného zástupce neb opatrovníka mladistvého,
3. místo, kde mladistvý se zdržuje.

Mezi několika soudy stejně příslušnými rozhoduje prevence; avšak soud, příslušný na základě prevence může k návrhu státního zástupce odstoupiti záležitost jinému soudu, rovněž místně příslušnému, vyžaduje-li to zájem mladistvého nebo řízení. Tento případ bývá hlavně ohledem na místo pobytu mladistvého, aby se mu útraty cestou k soudu spáchaného činu uspořily a i jinak řízení, aby se tím usnadnilo. V praxi, lze říci, rozhoduje tedy pro místní kompetenci více místo stálého pobytu mladistvého, nežli místo spáchaného činu. Tato kompetence resp. změna dosavadní příslušnosti může nastoupiti v každém stadiu řízení a zvláště i v případě propuštění na zkoušku.

§ 9.

Trestní věci mladistvých v souvislosti s trestními věcmi osob dospělých. (§ 9 o s. ml.)

Zásadně má býti trestní záležitost mladistvého oddělena od trestní záležitosti osoby, dospělé, s níž je ve spojení. Často však nebude možno tuto zásadu bez újmy trestního řízení provést. V tom případě může soud mladistvých, před nějž by záležitost mladistvého patřila, dáti k návrhu státního zástupce svolení, aby záležitost mladistvého projednal řádný trestní soud společně s trestní věcí dospělého obviněného. Opravného prostředku proti takovému opatření není. Projednává-li se však takováto spojitá trestní věc odděleně jednak před soudem mladistvých ohledně

mladistvého obviněného, jednak před řádným soudem ohledně dospělého obviněného, může soudce mladistvých použití důkazů, provedených u soudu řádného. Při hlavním přelíčení přes to musí provést hlavní důkazy znova. O výsledku spojeného řízení vykonaného před řádným soudem, má býti soud mladistvých, jinak příslušný, vyzooměn za účelem vlastní evidence (hlavně o propuštění na zkoušku) a ev. provedení trestu vězení, (viz III. díl této studie).

§ 10.

Spojení několika trestních věcí proti témuž mladistvému.

Několik trestních věcí proti témuž mladistvému spojí se k jednotnému pojednání a vynese se ohledně všech spojených trestních věcí jedině opatření. Spojení toto je přípustné až do doby, pokud nebylo vykonáno zvláštním opatřením ustanovené snad na jednotlivé trestní činy, nebo pokud neuplynula bez závady doba zkušební, byl-li mladistvý propuštěn na zkoušku. Vyloučeno je spojení věcí mladistvých, které patří jednak před soudy mladistvých, jednak před soudy řádné. (§ 10. z. o s. ml.)

§ 11.

Veřejný žalobce. (§ 5 z. o s. ml.)

K zastupování veřejné obžaloby před soudem mladistvých určí vedoucí státní zástupce některého člena státního zastupitelství (státní zástupce mladistvých). U soudů mladistvých zřízených výjimečně u okresních soudů může funkce státního zástupce mladistvých svěřena býti i způsobilému zmocněnci (funkcionáři) státního zastupitelství, je-li to okolnostmi odůvodněno. Funkce veřejného žalobce je v řízení dle z. o. s. ml. potud intenzivnější, že zakročuje i v záležitostech, ve kterých se jinak delikt jen na soukromý návrh stihá (agr. § 14 z. o. ml. — verbis: proti každému mladistvému, který je podezřelý z trestního činu atd. a § 22 z. o. ml.; když vykonal nutné zatímní opatření, zašle soud mladistvých spis přímo státnímu zástupci mladistvých, aby podal návrh»).

Návrhem státního zástupce však soudce mladistvých ve volbě opatření omezen není (§§ 23. 30. z. o. ml.) V tom směru je tedy funkce veřejného žalobce v řízení mladistvých omezenějšího významu. Celkově zakročuje tedy státní zástupce spíše jako zákonný poradce, což se dobře vyjadřuje i v maď. technickém označení jeho (fiatalkoruaak ügyésze).

§ 12.

Obhájce.

Obhájce není v řízení proti mladistvému před soudem mladistvých obligatorním. Avšak soud mladistvých může mladistvému určit obhájce z advokátů neb advokátních kadidátů, jestliže je toho názoru, že obhajoba je účelnou a když mladistvý si sám obhájce nezvolí. Naproti tomu je obhajoba obligatorní v řízení proti

mladistvým před řádným soudem. (§ 56 3. odst. tr. p. a § 38. z. o. ml.) V praxi používá se namnoze surrogátu obhajoby (vzhledem na její fakultativnost) v podobě pozvání již zmíněných patronátních spolků, resp. jejich členů či t. zv. dobrovolných ochránců.

§ 13.

Úřední ochránce.

Jakožto orgán vsunutý mezi soudce a mladistvého provinilce je úřední ochránce důvěrníkem soudcovým při zjišťování mravních vlastností pachatelových a příčin, jež ho k trestnímu činu vedly, při zjišťování výsledků nápravných nařízení soudcovských, provinilci pak je rádcem a přítelem, který nápomáhá mu k tomu, aby se z něho stal řádný člen společnosti. Úřední ochránce je v oboru své působnosti orgánem státním a jménuje ho ministerstvo spravedlnosti z mužů neb žen zběhlých v péči o mládež. Činnost svoji vykonává dle pokynů soudce mladistvých.

Funkcí úředních ochránců mohou býti pověřeni též členové spolku pro péči a ochranu dětí. Funkce úředního ochránce není však obligatorní, nýbrž též jen dle potřeby může býti ustanoven. Je to jakýsi druh kriminálního tůtora vedle zákonného zástupce civilně-právního, kde tento v ohledu trestním nestačí aneb fakticky nevyhoví. Úřední ochránci mají právo na náhradu výdavků a může jim býti poukázán i stálý plat.

§ 14.

Předběžné řízení.

Soudce mladistvých má v předběžném řízení tatáž práva, jako vyšetřující soudce v řízení trestním; při tom nerozhoduje, o jak těžký trestní čin se jedná. Předběžné řízení však je ve věcech mladistvých obligatorní, ač musí býti dle okolností provedeno vždy v celém rozsahu. Vidí-li totiž soudce mladistvých, že se věc bez formálního jednání (t. j. místo hlavního přelíčení) neobejde, stačí když v předběžném řízení se omezí na zajištění materiálu pro formální pojednávání, zvláště výzkum ovzduší (prostředí) a výpisu z matriky.

Trestní oznámení proti mladistvým podání je u soudu mladistvých; jemu je odevzdá též každý jiný úřad, u něhož trestní oznámení bylo učiněno. Soudce mladistvých předloží došlé trestní oznámení státnímu zástupci mladistvých k návrhu (§ 14. z. o. ml.), ale již před tím aneb současně učiní všechna opatření, která v zájmu mladistvého aneb řádného provedení řízení pokládá nutnými. Předběžné řízení je tudíž pojem obsahující v sobě:

- A) opatření ochranné a předstižné,
- B) vyhledávání,
- C) přípravu k event. formálnímu jednání.

ad A)

Opatření ochranná a předstízná.

Jakmile soudci mladistvých je oznámen trestní čin mladistvého, zařídí opatření ochranná a předstízná a to:

1. buď ponechá mladistvého v opatrování v jeho dosavadním okolí a uzná-li to odůvodněným, ustanoví mu ochránce, aby sledoval jeho výchovu a na něj dohlížel.

2. nebo odstraní mladistvého z jeho dosavadního okolí, a to tehdy, je-li tělesný neb mravní stav mladistvého v něm ohrožen, jakož i, když se ukázalo, že proti špatnému chování mladistvého obviněného nestačí prostředky domácí a školní kázně. Za těchto okolností svěří soudce mladistvého provinilce zatímně k opatrování některému spolehlivému příbuznému mladistvého nebo i cizí vhodné osobě, ochrannému dětskému spolku, nebo konečně ho umístí ve státní polepšovně neb státním dětském útulku. Volil-li soudce některé z těchto ochranných opatření, není na ně vázán, nýbrž může, je-li třeba, jedno druhým zaměnit, dle toho, které považuje za účelnější.

Ochranná opatření podrží svoji účinnost po celou dobu trestního řízení.

Jakožto prostředek zajišťovací proti mladistvému přípustné jest strežení v místnosti soudní věznice (§ 21 z. o. ml.)

Soudce smí tohoto prostředku upotřebiti, když nelze užiti některého ochranného prostředku, buď že mladistvý není pokročilejšího věku, nebo je zkažen, nebezpečné povahy, nebo že není na blízkou vhodně osoby neb spolku a ústavu, kterým by mladistvý zatímně mohl být svěřen; i tak vyžaduje se, aby použití strežení jevilo se nutným. Mladistvý musí býti ve věznici oddělen od jiných vězňů, kteří jeho mravnost ohrožují a má býti přiměřenou prací zaměstnán.

Každý zatčený nebo předvedený mladistvý musí býti ihned dodán soudci mladistvých, jen výjimečně a z důležitého důvodu může jej policejní úřad a ne řádný soud podržeti pod stráž, nikdy však déle než 48 hodin. Zatímní a vyšetřovací vazba není v trestním řízení však proti mladistvým přípustná.

Poznámka: Doba strežením ve věznici strávená se nezapočítává do eventuelního trestu na svobodě a není tedy streže i žádnou analogií k zatímní resp. vyšetřovací vazbě. Mladistvý není také ve své svobodě strežením více omezen, nežli to disciplinářská ústava a účel strežení vyžaduje.

ad B)

Vyhledávání nařizuje soudce mladistvých k návrhu státního zástupce mladistvých neb soukromého žalobce. Mimo úkoly, které vyhledávání má v trestním řízení vůbec, sleduje vyhledávání v trestních věcech mladistvých též účel, opatření potřebná data na jichž základě bude soudce moci se rozhodnouti pro použití

určitého druhu konečných opatření. Soudce mladistvých jednak sám pomocí úřadů a orgánů policejních sbírá data pro vyšetření skutkového děje, pro poznání osoby mladistvého, jeho povahy, stupně jeho rozumové a mravní vyspělosti a poměrů, v nichž žije, jednak pověřuje vyšetřením těchto okolností (mimo šetření skutkového děje) úředního ochránce. Pokud takový ochránce není ustanoven, může se obrátiti v tom směru k spolkům patronáží se zabývajícím aneb k obecním notářským úřadům. Pro ulehčení potřebných informací existuje zvláštní tiskový formulář zvaný »výzkum ovzduší« (správněji: prostředí), jehož rubriky dožadáný orgán vhodně vyplní. Po vrácení výzkumu ovzduší soudce toto přehlédne a eventuálně si vyžádá doplnění tímž anebo jiným orgánem (správou školy, již obviněný navštěvuje). Také vyžádání školních zpráv bývá v tomto směru vůbec účelno.

Soudce mladistvých vyslechne obviněného mladistvého v řízení předběžném. Mimo svědků trestního skutku má slyšeti zpravidla i jeho zákonného zástupce, zaměstnavatele nebo osobu v jejíž domácnosti mladistvý žije.

Ukáže-li se toho potřeba během trestního řízení může soudce dáti mladistvého lékařsky vyšetřit nebo pozorovat (§ 16. z. o. ml.)

ad C)

Příprava k formálnímu jednání:

opatření výzkum ovzduší, výpisu z matriky a event. jiného materiálu potřebného k formálnímu jednání, vypsání formálního jednání.

Soudce mladistvých může prostřednictvím polit. úřadů, policie, četnictva a obvodních notářů dáti vyslechnouti i osoby, jejichž výpověď je sice pro rozhodnutí věci závažná, ale přítomnost při jednání méně nutná.

Dr. Ivan Jurecký.

Výťah z rozhodnutí Najvyššieho súdu Česko-slovenskej republiky vo veciach trestných.

3.

Premláčanie prestupku, ponačť trestné pokračovanie bolo súdom zavedené len po šiestich mesiacoch, počítaných od dňa spáchania prestupku.

Najvyšší súd vyniesol nasledovný rozsudok:

Rozsudky obidvoch súdov nižšieho stupňa v tej čiastke, dl'a ktorej obžalovaný Pavel S. za vinného bol uznaný v priestupku proti verejnej bezpečnosti, dl'a §-u 71. Trz. o priestupkoch, z dôvodu materiálnej zmätočnosti, označeného v bode 1. c §-u 385. Trpp.

sa z r u š u j ú:

obžalovaný Pavel S. na základe bodu 3. §-u 326. Trpp. osvobodzuje sa z pod obžaloby prestupku proti verejnej bezpečnosti dl'a §-u 71. Trz. o p. a jej následkov.